

En una atapeïda setmana cinematogràfica s'han trobat a València films de la majoria dels països banyats pel Mediterrani. Entre tots els cicles convé destacar, sens dubte, la retrospectiva dedicada a la Guerra d'Espanya.

Guillem Rausa

Una vegada més, l'arribada de la tardor s'ha manifestat per als cinèfils —que en això de la meteorologia van una mica despistats— més per l'adveniment del cel·luloide mediterrani que per la caiguda de les fulles pròpia d'aquesta estació transitòria. La sisena Mostra de València-Cinema del Mediterrani es va obrir en aquesta ocasió amb la projecció de *Las Noches de Cabiria*, pel·lícula que iniciava també el cicle homenatge a Giulietta Masina, i la presència de la simpàtica consort de Fellini com a invitada d'honor.

L'edició d'enguany ha tornat a posar en relleu les limitacions i els atractius d'aquest festival, que ha aconseguit d'animar, de fa uns anys i durant uns dies, el panorama d'una ciutat com València, necessitada, sens dubte, de manifestacions culturals de certa alçada, cosa que queda reflectida en el bon acolliment que obté per part del públic i dels mitjans de comunicació.

Al mateix temps —i això no es cap novetat— també ve a confirmar l'obstinada resolució d'una part dels socialistes de per ací per redimir els pecats otanitzadors mitjançant la militant penitència mediterrània. Perquè una cosa és brindar l'oportunitat —irreprotxable oportunitat, siga dit de passada— de conèixer cinematografies injustament desconegudes i inèdites, i una altra transformar les lloables intencions mostradores en marejants i imrepresentables obstinacions, demostradores de mediterraneïtat, present en pintures, escriptures, cinemes, escultures, músiques i d'altres musiqueries. Entenem-nos, no es tracta de censurar la projecció de magnífics cicles, estimulants homenatges, interessants retrospectives o de títols més o menys curiosos, sinó de criticar la discutible homologació, des del punt de vista actual, amb produccions albaneses, sirianes o algerianes de distint tipus i dimensió. I aquest embolic esdevé majúscul quan

UN BALANÇ SATISFACTORI

La Mostra púrpura del Mediterrani

el mateix partit que es defineix com a culturalment mediterrani —amb plomall tercermundista i tot— es pronuncia en termes militars pels canons atlàntics i dispara els tirs econòmics en direcció al Benelux. Vaja, com si entre el Disneyland econòmic i l'Albània cultural no hi hagués un terme mig.

Però, en fi, deixant a banda els aspectes extratextuals i les notes a peu de pàgina, cal reiterar que les matèries textuals de l'agitada setmana i escaig han presentat un interès desigual, però palpable. En primer lloc, s'ha presentat l'inevitable cicle en honor de l'estrella invitada —Giulietta Masina—, amb la presència d'alguns valuosos films dirigits per Fellini i

uns altres —en els quals la presència de la Masina s'havia de computar amb cronòmetre digital—, que han servit per a arredonar la seua curta però intensa filmografia. Com a complement, un cicle dedicat a Theo Angelopoulos, cineasta de presència constant en la Mostra i els films del qual necessiten, sens dubte, una visió més calmada que la que pot permetre el traginant context de la Mostra —i amb això no critique en absolut el cicle, sinó que constate la meua pròpia experiència.

D'altra banda, s'ha oferit una interessant retrospectiva del cinema algerià, que comptava amb la presència, entre d'altres, de la famosa *Crònica de los años de brasa* —que no té res a

A l'esquerra, un fotograma del film siríà *Los balizadores del desierto*. A la dreta, Giulietta Masina durant el rodatge de *Ginger e Fred*. Baix, una escena de la grega *Escaqueo y Camuflaje*.

veure amb el pa de la mateixa textura—, guanyadora de la Palma d'Or del Festival de Canes en 1975. I, també, una selecció de títols del molt mediterrani folklore espanyol, amé complement d'aquelles ininterrompudes nits del cinema espanyol que amenitzaven les hores fosques dels dilluns per a joia de propis i esbargiment d'estranyos, encara que per a càstig de cinèfils.

El plat fort d'enguany ha estat, sens dubte, el modèlic cicle dedicat a la guerra d'Espanya, que ha comptat amb pel·lícules canadenques, soviètiques, angleses, franceses, americanes, italianes, alemanyes i espanyoles; incloent-hi també títols del bàndol franquista com ara *Franco ese hombre*, *Cerca del cielo* i d'altres. Junt amb films ja clàssics i conegut com *Spanish Earth*, de Joris Ivens; *L'espoir*, d'André Malraux; *Mourir à Madrid*, de Rossif, o *Granada, Granada mía*, de Roman Karmen, han aparegut títols la projecció dels quals havia despertat certes expectatives, com per exemple *Blockade*, de William Dieterle, una dels escasses cintes de ficció produïdes a Hollywood sobre la guerra de Espanya i de tendències republicanes.

Tanmateix, el film de Dieterle, un cineasta d'origen alemany bastant conegut, ha suposat una gran decepció. Amb guió de John Howard Lawson, *Blockade* presenta la història d'un camperol espanyol, interpretat per Henry Fonda, que durant la guerra civil lluita com a oficial republicà i es veurà immers en una intriga d'espionatge protagonitzada per una agent enemiga (Madeleine Carroll). Però l'abstracció respecte al context espanyol és tan gran (incloent-hi pobles amb noms italianitzants, extres amb delatant aspecte mexicà i extraviats camperols amb aspecte d'haver eixit d'alguna opereta centreuropea) que l'espectacle es contempla més com a curios producte exòtic que com a compromés conducte ideològic. Això sí, el model funciona bastant bé com a pel·lícula d'espies i com a candorós romanç filmic.

I finalment, clar, les seccions oficial, informativa i especial. A aquestes alçades de la setmana en què escric —amb el boli a mitja asta per les morts d'Orson Welles i d'aquell famós anunciant de tònic capilars, Yul

Brinner— les meues retines cinematogràfiques no han pogut engolir massa pel·lícules informatives i especials, per obvis problemes tempoespacial. De tota manera, voldria destacar dues pel·lícules franceses de la secció informativa. La primera és *Blanche et Marie*, una interessant història de dues dones (interpretades per les magnífiques Miou Miou i Sandrine Bonnaire) i els respectius problemes que han d'afrontar durant la resistència al nazisme en la França de 1942 i 1945. L'altra és *Strictement personnel*, un policíac modest, que, sense arribar a l'alçada dels grans títols dels Giovanni o Becker, planteja una embolicada intriga que inclou la família del policia protagonista.

Entre les pel·lícules a concurs hi ha hagut de tot. Així, instructius manuals de formació de l'esperit revolucionari, com l'albanesa *Se fiel a ti mismo*, que confirma la línia de fide-

litat a ella mateixa d'aquesta filmografia. O il·lustratiu però oblidables exemples de presa de consciència, com l'algeriana *Canto de Otono* i la iugoslava *La liberación de Isidoro K*. Hi ha hagut decepcions, com la popular *Le matelot 512*, film literaturitzant amb una Dominique Sanda no massa torbadora, o la italiana *Empleados*, de Pupi Avati, apagada comèdia que recordava vagament algunes situacions de Rohmer o del Chabrol de *Los primos*.

També han suposat una decepció l'espanyola *Caso Cerrado*, que comptava a priori amb uns estimulants elements finalment mal aprofitats; la libanesa *Caramelo de amor*, una poètica aproximació al Beirut en guerra, vist pels ulls d'una adolescent, o la egípcia *Los golfos*, comèdia picaresca i *cutre*, en la línia dels molt mediterranis Ozores, Esteso i Pajares, però en versió original nord-africana.

En contraposició, *Los balizadores del desierto* s'ha ratificat com un dels millors films de la Mostra, amb un ritme meditatiu i elegant, i els palestins han oferit, amb *Crónica de un pueblo*, un treballat i complet documental sobre la història de la Palestina actual, bastant allunyat del carregat maniqueisme d'altres pel·lícules palestines.

Per a concloure, dir que *Requiem por un campesino español*, de Francesc Betriu, és una intel·ligent adaptació de Sender de recomanable visió, i que la grega *Escaqueo y camuflaje* i la siria *Las Fronteras* són unes magnífiques comèdies, amb un ritme trepidant i uns gags molt ben dosificats, i que mereixen sens dubte la projecció en sales comercials. Llàstima que, per a trobar-les, haja estat necessari practicar l'espeleologia cinematogràfica, entre tanta roca plúmbica. □

